

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

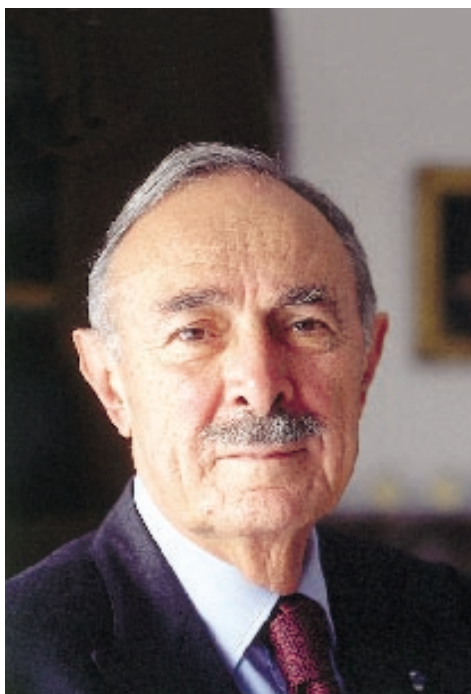
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ GISE AG.

Κ. Μ. ΖΟΜΠΑΝΑΚΗ

Ποιο είναι το μέλλον του τραπεζικού συστήματος στην Ευρώπη;

Για πάρα πολλά χρόνια πριν τη δημιουργία της ONE, οι τράπεζες κάλυπταν συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο ή ασχολούνταν με κάποιο εξειδικευμένο αντικείμενο μέσα στα εθνικά τους σύνορα, συνεργαζόμενες με ανταποκρίτριες σε άλλους χώρους. Σήμερα, με την ενοποίηση της αγοράς και την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, δεν δικαιολογείται πια τράπεζα να έχει συγκεκριμένο εθνικό franchise. Πρέπει επομένως να περιμένουμε και άλλες συγχωνεύσεις και τη δημιουργία ιδρυμάτων που θα

έχουν τα αναγκαία κεφάλαια για να μειώσουν τα λειτουργικά τους έξοδα, χρησιμοποιώντας νέες τεχνολογίες και καταργώντας τα πλεονάζοντα καταστήματα και τις διπλές διοικητικές δομές τους. Μπορεί λοιπόν κανείς να πει ότι σε είκοσι χρόνια από σήμερα δεν θα μπορέσουν να επιζήσουν περισσότερα από είκοσι διεθνή (global) τραπεζικά group στο χώρο της Ευρώπης.

Τι ρόλο θα παίζουν οι τράπεζες;

Ο παραδοσιακός ρόλος της τράπεζας ως αποδέκτης καταθέσεων και χορηγός δανείων με τον καιρό θα μειώνεται. Σε μία εποχή χαμηλών επιτοκίων, που είναι και η επιδίωξη, για να μπορέσει να χρηματοδοτηθεί η ανάπτυξη, πολλοί καταθέτες θα προσφεύγουν σε επενδύσεις διαφόρων προϊόντων και χρηματιστηριακών παραγώγων, με σκοπό να αυξήσουν την αποδοτικότητα των αποταμιεύσεών τους. Από την άλλη,

όσο οι χρηματιστηριακές αγορές ανοίγουν τόσο θα συμφέρει την υγιή επιχείρηση να αντλεί κεφάλαια από την κεφαλαιαγορά αντί να δανείζεται από τράπεζες. Ένας

άλλος παράγοντας που θα επηρεάσει το μέλλον των τραπεζών είναι οι εξειδικευμένοι μη τραπεζικοί οργανισμοί (non-banks banks), οι οποίοι θα αντλούν κεφάλαια από την αγορά και θα προσφέρουν χρηματοδοτήσεις στην καταναλωτική πίστη, για leasing, προεξοφλήσεις απαιτήσεων κτλ. Το λειτουργικό κόστος αυτών των οργανισμών είναι τόσο χαμηλό σε σχέση με τις τράπεζες που τους επιτρέπει να τις ανταγωνίζονται με επιτυχία.

Τι πρέπει συνεπώς να κάνει μια τράπεζα για να επιβιώσει και να αποδώσει κέρδος στους μετόχους;

Πρωταρχικός στόχος θα πρέπει να είναι η μείωση του λειτουργικού κόστους. Αυτό σημαίνει ότι ο κάθε τραπεζικός οργανισμός πρέπει συνεχώς να αξιολογεί κατά πόσο η τεχνολογία μπορεί να τον βοηθήσει στο στόχο αυτό και με τι μεγέθη κεφαλαίων και εργασιών μπορεί αυτό να επιτευχθεί. Στο σημείο αυτό παρουσιάζεται το πρόβλημα του λεγόμενου optimum μεγέθους. Ο στόχος του optimum μεγέθους θα καθορίζει τόσο συγχωνεύσεις, συνεργασίες κτλ. όσο και τι μέρος των εργασιών θα δίνεται υπό τύπο “υπο-εργολαβίας” σε άλλα ιδρύματα, ίσως και μη τραπεζικά.

Δίνω μεγάλη σημασία στο λειτουργικό κόστος διότι σε ένα χώρο χαμηλών επιτοκίων που όλοι προσδοκούμε για την Ευρώπη, ο ανταγωνισμός μέσω του κοινού νομίσματος ευρώ (χωρίς συναλλαγματικούς κινδύνους) θα είναι τόσο μεγάλος που τα περιθώρια κέρδους συνεχώς θα συρρικνώνονται.

Πέρα από τη συμπίεση του λειτουργικού κόστους, τι άλλο πρέπει να κάνει μια τράπεζα για να μπορέσει να επιβιώσει;

Διαφοροποίηση των εργασιών της. Εάν κοιτάξουμε σήμερα τις υγιείς τράπεζες της Αμερικής, οι οποίες έχουν και την πρωτοπορία στον τομέα αυτό, θα δούμε ότι ένα μικρό ποσοστό των κερδών τους προέρχεται από παραδοσιακές εργασίες, ενώ το μεγαλύτερο από χρηματοπιστηριακές συναλλαγές και όσο περνάει ο χρόνος από διαχείριση κεφαλαίων. Ο μεγαλύτερος στόχος των ιδρυμάτων αυτών είναι να εξασφαλίσουν όσο περισσότερες αποταμιεύσεις ιδιωτών και ιδρυμάτων μπορούν να αντλήσουν για διαχείριση, διότι αυτό δεν τους δίνει μόνο τα άμεσα οφέλη από προμήθειες (fees) αλλά τους εξασφαλίζει και έσοδα που προέρχονται από το float των εργασιών

αυτών. Είναι αξιοσημείωτο ότι σήμερα η επιτυχία μιας αμερικανικής τράπεζας μετριέται από το ύψος των διαθέσιμων υπό διαχείριση.

Ποιες οι προβλέψεις σας για την ελληνική τραπεζική αγορά;

Οι ελληνικές τράπεζες ζήσανε και προοδεύσανε μέσα σε ένα προστατευμένο καθεστώς. Όσο παράξενο και να φαίνεται το συναλλαγματικό ρίσκο που υπήρχε στη δραχμή, ήταν ένας τρόπος προστασίας, διότι μια ξένη τράπεζα έπρεπε πάντα να το λαμβάνει υπόψιν όταν ήθελε να ανταγωνιστεί μία ελληνική τράπεζα. Τα χρόνια του πληθωρισμού ήταν αυτά που εξασφάλιζαν ένα ψηλό επίπεδο επιτοκίων, τα οποία άφηναν τεράστια κέρδη στις πιο αποδοτικές τράπεζες. Η απορρόφηση της ιδιωτικής αποταμίευσης από το κράτος δημιουργούσε μια συνεχή ζήτηση τραπεζικού δανεισμού, σε τέτοιο σημείο που η ελληνική τραπεζική αγορά ήταν μέχρι και πρόσφατα a sellers' market. Από την άλλη, οι ανάγκες του δημόσιου τομέα εξανάγκαζαν το κράτος σε δανεισμό με υψηλή απόδοση προς όφελος των ελληνικών τραπεζών.

Όλα αυτά, με τη σύγκλιση πρέπει να θεωρούνται λήξαντα. Ο στόχος της Τράπεζας της Ελλάδος, σε διάστημα ενός χρόνου από σήμερα, είναι να φέρει το διατραπεζικό επιτόκιο στο 2-3%. Μέχρι τότε η Ελλάδα, de facto τουλάχιστον, θα θεωρείται ότι είναι μέλος του ενιαίου νομίσματος και συνεπώς δεν θα υπάρχει κανείς φραγμός για ανταγωνισμό από ξένες τράπεζες, οι οποίες, κατά κάποιο τρόπο, θα καθορίζουν και τα επιτόκια χορηγήσεων. Ένα εύλογο συνεπώς ερώτημα είναι το ποιες τράπεζες στην Ελλάδα θα έχουν, σε ένα χρόνο από σήμερα, φτάσει το επίπεδο εξυγιάνσεως που θα τους επιτρέπει να επιζήσουν με τόσο χαμηλά επιτόκια χορηγήσεων. Στο σημείο αυτό γεννιέται το ερώτημα ποιες τράπεζες και πόσο σύντομα θα αποκτήσουν το optimum μέγεθος, ούτως ώστε τα λειτουργικά τους έξοδα να τους αφήνουν ένα περιθώριο κέρδους.

Οπωσδήποτε μέχρι τότε, (ακόμα και αύριο εάν είναι δυνατόν), θα πρέπει να αλλάξει η εργατική νομοθεσία, έτσι ώστε να επιτρέψει στις τράπεζες την αντικατάσταση του ακριβού εργατικού δυναμικού με μέσα τεχνολογίας. Είναι βέβαια πρόβλημα για μια κυβέρνηση, αλλά είναι θέματα επιλογών. Πολύ σημαντικό επίσης, από άποψη κόστους, είναι να λυθεί και το πρόβλημα του κατακερματισμού που παρατηρείται στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων στον τραπεζικό τομέα.

Το κακό είναι, απ' ό,τι μπορώ να παρατηρήσω, ότι στην ελληνική τραπεζική κοινωνία δεν υπάρχει πειθαρχία. Όλοι θέλουν να γίνουν μεγάλοι, ενώ πολλές από τις υπάρχουσες τράπεζες θα μπορούσαν κάλλιστα να στραφούν σε έναν τομέα εξειδίκευσης (niche) και με τον τρόπο αυτό να επιβιώσουν. Αντιθέτως, όλες που ξεκίνη-

σαν με αυτόν το σκοπό, προσπαθούν τώρα να μπουν στη γενική τραπεζική με ανοίγματα καταστημάτων κτλ., έχοντας την ελπίδα ότι κάποιος θα βρεθεί να τις εξαγοράσει για να αποκτήσει τα υποκαταστήματα. Δεν συνειδητοποιούν όμως ότι στο μοντέλο αναδιάρθρωσης στο εξωτερικό, τα υποκαταστήματα μειώνονται διότι η τεχνολογία και οι επικοινωνίες σιγά-σιγά τα καθιστούν περιττά.

Βασιζόμενοι λοιπόν στις προσδοκίες της αγοράς και συνεπώς του κέρδους μιας κάποιας εξαγοράς/συγχωνεύσεως, οι επενδυτές έχουν πέσει “με τα μούτρα” στην αγορά τραπεζικών μετοχών. Μερικές από αυτές έχουν φτάσει στο σημείο να πωλούνται πάνω από 100 φορές τα ετήσια κέρδη τους. Τι σημαίνει αυτό; Μια διαστρέβλωση αξιών που μόνο αρνητική εικόνα δίνει.

Δεν ξέρω πόσοι από τους επενδυτές έχουν παρατηρήσει ότι οι μετοχές της Alpha Τράπεζας Πίστεως και της Τράπεζας Εργασίας, δύο από τις πιο αποδοτικές τράπεζες στον ελλαδικό χώρο ή και της Εθνικής μετά την εξυγίανσή της, πωλούνται γύρω στις 20 φορές τα κέρδη τους, ενώ άλλες με σχεδόν μηδενική απόδοση υπερβαίνουν κατά 100 φορές τα κέρδη τους.

Συμπέρασμα: Πολλά έχουν να γίνουν έως ότου το ελληνικό τραπεζικό σύστημα βρει μια λογική ισορροπία. Μέχρι τότε έχουμε να δούμε πολλά περιεργα.

Οι τράπεζες στην αρχαιότητα. Από το Αρχείο της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα

